

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2022 – 2025
Kehittämisen pidemmän aikajänteen tulevaisuuskuva ja askelmerkit

TYÖSUUNNITELMA

19.10.2020

Tätä työsuunnitelmaa päivitetään valmistelun edetessä.

MAAKUNTAOHJELMAN LAATIMINEN KAUELLE 2022-2025

Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 8.6.2020 päivätyllä ohjeella (VN/13905/2020-TEM-1) maakuntien liittoja valmistelevaan maakuntaohjelmat vuosille 2022–2025. Osallistavassa prosessissa valmisteltava maakuntaohjelma sisältää alueen mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet ja kuvauksen keskeisistä toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi.

Maakuntaohjelmien valmistelun yhteydessä maakuntien liittoja on pyydetty päivittämään älykkään erikoistumisen strategiansa EU:n ohjelmakautta 2021–2027 varten. Päivitetty strategia tulee liittää osaksi maakuntaohjelman kokonaisuutta.

Pohjois-Pohjanmaan voimassa oleva maakuntaohjelma vuosille 2018–2021 laadittiin valmistautuessa itsehallinnollisten maakuntien muodostamiseen. Tuolloisessa tilanteessa laadittu ohjelman jälkeen on tarve perusteelliselle, kuntalähtöiselle prosessille, jossa aluekehittämisen pidemmän aikavälin maakuntasuunnitelmaan tai -strategiaan perustuvia tavoitteita ja valintoja käydään läpi ja konkretisoidaan uudeksi maakuntaohjelmaksi. Nykyinen maakuntaohjelma on voimassa vuodet 2018–2021 ja tuleva 2022–2025. Nykyisessä ohjelmassa pitkän aikajänteen tavoitteet ulottuvat vuoteen 2050.

Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma perustuvat kahteen lakiin: Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista. Näitä lakeja uudistetaan parhaillaan ja lakien uudet sisällöt luovat puitteet myös Pohjois-Pohjanmaan prosessille ja huomioidaan tulevassa ohjelmassa. Uuden aluekehityslain maakuntaohjelmaa koskeviin linjauksiin ei ole tulossa suuria muutoksia. Uudistuvan toimintakentän taustalla on lisäksi helmikuun 2020 Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä vuosille 2020–2023.

Maakuntaohjelmalla tuetaan murrosten, esimerkiksi vihreä siirtymä sekä koronapandemia, käsittelyä maakunnassa sekä tulevaisuuden ennakointia.

Maakuntaohjelman valmistelu

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä liiton jäsenkuntien, valtion viranomaisten ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Maakuntaohjelma laaditaan kunnanvaltuuston toimikaudeksi neljäksi vuodeksi. Maakuntaohjelman hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin. Maakuntaohjelmaa tarkistetaan ohjelmakauden aikana tarvittaessa aluekehittämisspätöksen perusteella sekä tarvittaessa muulloinkin.

Maakuntaohjelma laaditaan siten, että varmistetaan sen vaikuttavuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja tarvittavin osin aluehallintoviraston strategisten ohjausasiakirjojen painopisteisiin ja sisältöön. Uuden ohjelman valmistelussa hyödynnetään voimassa olevan ohjelman ulkopuolista arviointia.

Maakuntaohjelman sisältö

Maakuntaohjelman rakenne määritellään tarkemmalla tasolla alueiden kehittämisestä annetulla asetuksella (356/2014 10 §). Asetuksessa olevat sisältöelementit ovat edelleen päteviä, mutta käynnissä olevan lakivalmistelun myötä myös maakuntaohjelmaa koskeva säädösperusta tulee päivittämään vuoden 2021 alusta voimaan tulevan lain myötä.

Maakuntaohjelmassa esitetään maakunnan erityispiirteisiin ja mahdollisuuksiin perustuvat alueen kehittämisen tavoitteet. Maakuntaohjelmassa tulee huomioida hallituksen keväällä 2020 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä ja sen toteuttaminen maakunnassa. Aluekehittämisen painopisteitä kaudelle 2020–2023 ovat:

1. Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
2. Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
3. Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
4. Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
5. Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

Alueen elinvoimaisuuden kannalta keskeisten hyvinvoinnin, osaamisen, työllisyyden ja elinkeinoelämän uudistumisen ohella keskeisenä tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Kestävä kehitys ja digitalisaatio ovat päätöksessä kaikkia painopisteitä poikkileikkaavia teemoja. Maakuntaohjelmassa kuvataan, kuinka painopisteitä toteutetaan alueen lähtökohdista.

Valtio solmii hallitusohjelman mukaiset osaamis- ja innovaatiovetoiseen kasvuun tähtäävät ekosysteemisopimukset yliopistokaupunkien kanssa. Ekosysteemisopimuksen sisältö ja mahdollinen muu sopimuksellisen yhteistyö tulee sovittaa yhteen maakuntaohjelman kanssa. Ohjelmassa tulee huomioida myös kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikan linjaukset ja ohjelmatyö. Maakuntaohjelma sovittaa yhteen kansallisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan tavoitteita ja toimenpiteitä maakunnassa.

Vuoden 2020 koronapandemiolla on suuria vaikutuksia aluetalouteen. Korjaavat toimenpiteet ovat käynnistyneet, mutta pidemmän aikavälin tavoitteet ja jälleenrakennustoimet positiivisen talous-, työllisyys- ja investointikehityksen aikaansaamiseksi ja muutosjoustavuuden vahvistamiseksi tulee huomioida maakuntaohjelmassa. Pohjois-Pohjanmaan koronaselvityssuunnitelma hyväksyttiin maakunnan yhteistyöryhmässä 30.9.2020.

Aluekehityksen uudistuva toimintamalli

Aluekehittämisen lainsäädännön uudistuksen yhteydessä otetaan käyttöön toimintamalleja, jotka lisäävät valtion ja maakunnan liittojen sekä muiden aluekehittämistoimijoiden välistä vuorovaikutusta. Näistä merkittävin on aluekehittämisen keskustelut, joita on tarkoitus käydä säännöllisesti. Aluekehittämiskeskustelut toteutetaan ensimmäisen kerran kokeiluna syksyn 2020 aikana ja sen jälkeen aluekehittämislain mukaisena toimintana. Keskustelujen sisältötavoitteena on maakunnan omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tuominen keskustelupöytään. Jatkuvan ja lisääntyvän kumppanuuteen perustuvan vuorovaikutteisuuden ja säännöllisesti käytävien aluekehittämiskeskustelujen toivotaan tuovan aluekehittämistyöhön

lisäarvoa ja vaikuttavuutta. Tarkoitus on myös tukea maakunnan omaehtoista kehittämistä. Maakuntaohjelmatyön ja aluekehittämisen keskustelujen pohjustamiseksi järjestetään aluekehittäjiä laajalti yhteen kokoavat aluekehittämispäivät lokakuussa 2020.

Keskustelujen valmisteluun kuuluu aluekehityksen tilannekuvan päivitys. Syksyn 2020 keskusteluissa sisällöt painottuvat aluekehittämispäätöksen toimeenpanoon sekä koronakriisin jälkeiseen elvytykseen. Jatkossa aluekehittämisen keskustelut toimivat foorumina myös maakuntaohjelmien toimeenpanoon liittyville kysymyksille.

Maakuntaohjelmaa valmisteltaessa tulee huomioida, että maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta lakisääteisenä asiakirjana ollaan uudistuvan lainsäädännön myötä luopumassa. Se korvautuu toisaalta aluekehittämiskeskusteluilla ja toisaalta EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman rahoituksen kohdentamista koskevalla rahoitussuunnitelmalla, josta säädetään tarkemmin jatkossa VN:n asetuksella.

Pohjois-Pohjanmaalla maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmat on laadittu laajalla sidosryhmäyhteistyöllä. Maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyi 30.9.2020 Pohjois-Pohjanmaan korona-toimenpidesuunnitelman. Suunnitelma kokoaa alueelliset, lyhyen aikavälin keinot, joilla Pohjois-Pohjanmaan elinvoima palautetaan mahdollisimman nopeasti koronakriisin jälkeen. Toimenpiteet tulee pystyä käynnistämään loppuvuoden 2020 tai vuoden 2021 aikana.

Maakuntaohjelman seuranta

Valtioneuvoston asetuksessa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista todetaan, että maakuntaohjelman tulee sisältää ohjelman määrällistä ja laadullista seurantaa varten tarvittavat vaikuttavuustavoitteet ja niitä koskevat mittarit. Maakuntaohjelmassa kuvataan näihin perustuen aluekehityksen tilannekuva. Maakunta määrittää maakuntaohjelman seurannassa käyttämänsä vaikuttavuustavoitteet ja seurantatiedot siten, että ne kuvaavat monipuolisesti alueen kehitystä ja aluekehittämisen tavoitteiden edistymistä.

Tietojohdamisen vahvistaminen ja tilannekuvan laaja-alainen analyysi ovat edellytyksenä menestyksekkäälle aluekehitykselle. Tilastoseuranta onkin keskeinen osa maakuntaohjelman toteuman seurantaa. Maakuntaohjelman tilastoseuranta ja kerätty tieto tukee aluekehityskeskustelun määrällistä tilannekuvaa ja sen pohjalta luotua tulkintaa aluekehityksen kehitysnäkömistä. Seurattava tilastotieto ja havainnollinen tilastovalikko löytyvät Pohjois-Pohjanmaan liiton sivuilta

<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/mako-seuranta/> ja päivitykset tehdään heti uuden aineiston tullessa saataville.

Valmistelun aikataulu

Maakuntaohjelmien valmistelu suositellaan käynnistettävän välittömästi, jotta työ on mahdollista toteuttaa huolella ja vuorovaikutteisesti yhdessä sidosryhmien kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö voi täydentää maakuntaohjelmien laadintaa koskevaa ohjeistusta, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi esimerkiksi uudistuvan säädösperustan vuoksi. Aluekehittämislain (7/2014) mukaan maakuntaohjelma tulee hyväksyä kunnanvaltuuston toimikauden alkamivuotta seuraavan vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Nyt valmisteltava maakuntaohjelma suositellaan hyväksymään vuoden 2021 loppuun mennessä.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman vuosille 2022–2025 valmisteluprosessia ja -aikataulua on kuvattu tuonnempana tässä suunnitelmassa. Ohjelman laatimisen tarkempi vuorovaikutussuunnitelma työstetään Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuuden askelmerkit -hankkeen puitteissa.

POHJOIS-POHJANMAAN MAAKUNTAOHJELMAN 2022-2025 LAATIMINEN

Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakunnan suunnittelujärjestelmä käsittää maakuntasuunnitelman (maakuntastrategia), maakuntaohjelman ja maakuntakaavan.

Ennakoiva tulevaisuustyö ja maakuntasuunnitelma

Ennakointi on kiinteä osa Pohjois-Pohjanmaan maakunnan strategista suunnittelua ja päätöksentekoa. Ennakointi perustuu tietoon, osaamiseen ja näkemykseen. Aluekehittäminen ja maakuntastrategiatyö (ALKE-lakiluonnoksessa maakuntaliiton tehtävänä pitkän aikajänteen maakuntastrategian laatiminen) edellyttää yhä enemmän joustavuutta ja reagoitakykyä esille nostavaa resilienssipolitiikkaa. Ennakointi elimillisenä osana Pohjois-Pohjanmaan kehittämistä ja ohjelmatyötä on samalla keskeinen osa tätä muutostoukustavuutta. Kesäkuussa 2020 hyväksytyn liiton toimintastrategian mukaan Pohjois-Pohjanmaan liitto resursoi tiedolla johtamiseen, ennakointitiedon jalostamiseen ja analysointiin sekä sisällyttää ennakoivan työosan osaksi kaikkia liiton tehtäviä.

Liitossa aloitettiin joulukuussa 2019 ennakointi2020 -työskentely. Työssä hyödynnettiin ja sovellettiin Sitran tuoretta Megatrendit-raporttia sekä MIT-yliopistossa kehitettyä U-teoriaa, jossa perustana on kuunteleminen ja kommunikaatio sekä avoin suhtautuminen tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Tulevaisuustyötä jatkettiin maaliskuussa 2020 post-korona-ennakointina. Viitekehysten muodostivat Pohjois-Pohjanmaan suhdanneaineistot ja seurattavat kärkiklusterit. Työssä muodostettiin maakunnan klustereitten koronahäiriötilan jälkeinen tulevaisuuskuva. Tuorein Pohjois-Pohjanmaan suhdanneraportti ennakointiosioineen on julkaistu syyskuussa 2020.

Liiton tulevaisuustyö integroidaan tukemaan alkavaa maakuntaohjelmatyötä ja erityisesti ohjelman strategiaosuutta. Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuuden askelmerkit -hankkeella tuetaan maakunnan tulevaisuuden näkymien ja maakuntaohjelman valmistelun vuorovaikutusta sekä tavoitteiden ja sisältöjen laatimista. Maakuntasuunnitelmaa ei varsinaisesti tässä yhteydessä uudisteta vaan pidemmän aikajänteen visio ja tavoitteet sisällytetään osaksi maakuntaohjelmaa.

Maakuntakaavat

Maakuntakaavoitus on osa maankäyttö- ja rakennuslaissa määriteltyä, kaavatasoittain tarkentuvaa maankäytön suunnittelujärjestelmää Suomessa. Maakuntakaava konkretisoi valtioneuvoston antamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja alueellisten maankäytön kehittämistavoitteiden kanssa. Yleispiirteinen kaava ohjaa kuntien kaavoitusta ja siinä esitetään maakunnan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä esitetään kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Viranomaisen on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto, työtä ohjaa maakuntahallitus ja kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Vuoden 2016 helmikuusta alkaen maakuntakaavoja ei enää vahvisteta ympäristöministeriössä.

Pohjois-Pohjanmaan vuonna 2005 vahvistetun maakuntakaavan uudistaminen käynnistyi syyskuussa 2010, jolloin maakuntahallitus päätti kaavoituksen vireille tulosta. Maakuntakaavan uudistamisessa on käsitelty kattavasti koko maakunnan alueidenkäyttöä. Maakuntakaavan uudistaminen tehtiin kolmessa vaiheessa, joista ensimmäinen ja toinen ovat lainvoimaisia vuoden 2017 alkupuolelta asti. Kokonaismaakuntakaava kumoutuu vaihekaavoissa käsiteltyjen teemojen ja korvaavien merkintöjen osalta aina vaihekaavan saadessa lainvoiman oikeuskäsittelyn päätteeksi. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava voidaan laittaa täytäntöön niiltä osin kuin siitä ei ole valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Käynnissä on maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen, jonka läpileikkaava teema on ilmastomuutos. Yhdeksi lähtökohdaksi on otettu maakuntakaavan oikeusvaikutteisuuden ja informaatioyhteiskunnan tarkastelu.

Tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaalla ei ole vireillä aktiivista maakuntakaavan laatimisprosessia, mutta tulevaa kaavoitusta valmistellaan ja maakuntakaavan ajantasaisuutta arvioidaan yhteistyössä jäsenkuntien kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto on käynnistänyt maakunnallisen tuulivoiman kehittämishankkeen ja tekee jatkuvaa maakunnallista liikennejärjestelmätyötä. Osana maankäytön suunnittelun kokonaisuutta on käynnissä myös ilmastotiekartan laatiminen.

Maakuntaohjelma kokoavana ohjelmana

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman valmistelussa hyödynnetään laaja-alaisesti olemassa olevaa aineistoa, meneillään olevaa muuta alueellista ohjelmavalmistelua sekä voimassa olevia alueellisia ohjelmia, suunnitelmia ja tiekarttoja. Mukana ovat myös ylimaakunnalliset strategiat ja teemaohjelmat sekä kunnalliset ja seudulliset strategiat ja teemaohjelmat. Maakuntaohjelman sisältövalmistelussa otetaan huomioon myös muut aluekehittämiseen vaikuttavat strategiat ja linjaukset, kuten ELY/AVI –strategia, aluekehittämisspätös, ekosysteemisopimukset, EU-rahoitteisten ohjelmien tavoitteet sekä esimerkiksi maaseutupolitiikan ja saariston uudet kokonaisohjelmat.

Seuraavaan taulukkoon on koottu keskeisiä alueellisia ohjelmia ja suunnitelmia.

Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040, hyväksytty maakuntahallituksessa 6/2019

Ohjaus ja seuranta: Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmätyöryhmä

Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta (POPilmasto), laatiminen 2019–2021

Ohjaus ja seuranta: ilmastotyön neuvottelukunta

Jatkuva hyvinvointityö, Pohjois-Pohjanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma

Ohjaus ja seuranta: Pohjois-Pohjanmaan hyvinvoinnin yhteistyöryhmä

Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriohjelma, laatiminen 2020–2021

Ohjaus ja seuranta: kuntien kulttuurivastaavien verkosto, POPkulta verkosto
Pohjois-Pohjanmaan jatkuva kulttuuriympäristötyö
Ohjaus ja seuranta: Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan maisematoimikunta
Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategia 2021-2023, laatiminen syksy 2020
Ohjaus ja seuranta: Pohjois-Pohjanmaan matkailun kehittämistoimikunta
Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027, hyväksyminen maakuntahallituksessa 11/2020
Alueellinen metsäohjelma (AMO) 2021–2025, valmistuu syksyllä 2020
Pohjois-Pohjanmaan elintarviketalouden strategia 2017–2025, MKH kevät 2017
Pohjois-Pohjanmaan maaseutuohjelma, alueellinen suunnitelma, valmistuminen marraskuu 2020

Maakuntaohjelman ulkoinen arviointi

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2018–2021 arviointi on aloitettu huhtikuussa 2020 yhteistyössä Pohjois-Suomen maakuntien ja arvioinnin toteuttajan Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n kanssa. Maakuntaohjelman ulkopuolinen arviointi on osa lakisääteistä maakuntaohjelmien toteuttamisen prosessia. Arvioinnin tavoitteena on saada tietoa ohjelman toteutumisesta ja vaikuttavuudesta sekä erityisesti antaa suosituksia ja näkemyksiä tulevan maakuntaohjelman valmisteluun. Arviointi mahdollistaa kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakamisen, sillä arviointi toteutetaan yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Lapin ja Keski-Pohjanmaan liiton kanssa.

Arvioinnin loppuraportti valmistuu loka-marraskuun vaihteessa 2020. Arviointi antaa tietoa erityisesti muuttuneen toimintaympäristön vaikutuksista maakuntaohjelmien toteutumiseen. Myös maakuntaohjelmien ohjausvaikutuksia sekä ohjelman toimeenpanoon liittyvien verkostojen toimivuutta tarkastellaan arvioinnissa. Arvioinnin keskeiset tulokset ja viestit on esitelty maakuntahallitukselle 19.10.2020.

Arvioinnin johtopäätökset ja suositukset ovat:

Suositus 1: Ohjelman valmisteluprosessin kehittäminen.

- Valmisteluprosessia tulee kehittää yhä osallistavampaan ja vuorovaikutteisempaan suuntaan.

- Valmistelussa ei tulisi kangistua perinteisiin kaavoihin ja kirjallisiin kommentointeihin, vaan tulisi etsiä aktiivisesti uusia ja rohkeitakin yhdessä tekemisen tapoja.

Suositus 2: Teemakohtaisten kumppanuusverkostojen/kumppanuuspöytien perustaminen.

- Ohjelman toimeenpanon kehittämiseksi ja aktiivisemmän vuoropuhelun aikaansaamiseksi ja kumppanuuksien rakentamiseksi voitaisiin kokeilla ohjelman teemojen ympärille rakentuvien kumppanuusverkostojen luomista.
- Verkostojen toimintaan tuli olla mahdollista tulla mukaan matalalla kynnyksellä ja mukaan tulisi aktivoida eri tasojen kehittämistoimijoita.
- Verkostoja voitaisiin hyödyntää läpi ohjelman kaaren ja etenkin valmistelussa ja seurannassa.

Suositus 3: Ohjelman etenemisen seurannan kehittäminen.

- Ohjelman painopisteiden etenemistä tulisi seurata tarkemmin ja hyödyntää seurantamittareita.
- Seurantaan ja jatkotoimenpiteiden operationalisoimiseen tarvitaan selkeä toimintamalli esimerkiksi seurantaryhmien muodossa tai kumppanuusverkostoja hyödyntäen.
- Ohjelman toimeenpanolle tulisi olla yhteinen kick-off-tapahtuma ja asetettuja tarkistuspisteitä.

Suositus 4: Viestinnän kehittäminen.

- Tarve laajemmille viestintätoimille nousi esille läpi arvioinnin eri teemojen yhteydessä.
- Maakuntaohjelmasta viestimistä tulisi kehittää läpi ohjelman kaaren.
- Viestintää tarvitaan etenkin maakuntaohjelman valmisteluvaiheessa prosessin läpinäkyvyyden edistämiseksi, ohjelman toimeenpanosta ja tuloksista kertomiseksi, ennakointi- ja tilannekuvan levittämiseksi sekä ilmastotyöstä viestimiseksi.

Vaikutusten arviointi ja kuuleminen

Maakuntaohjelmaan liittyy lakisääteinen (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, ns. SOVA-laki 200/2005) velvollisuus arvioida ohjelman toteuttamisen ympäristövaikutukset. Lain mukaan maakuntaohjelmasta vastaava viranomaisen selvittää ja arvioi ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja laatii ympäristöselostuksen.

Selvitettäviin vaikutuksiin kuuluvat muun muassa vaikutukset ihmisiin, luontoon, rakennettuun ympäristöön sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen. Arvioinnin avulla voidaan varmistaa ohjelman samansuuntaisuus kestävä kehityksen ja ohjelman kannalta merkityksellisten ympäristötavoitteiden kanssa.

Valmistelun aloitusvaiheessa yleisölle varataan mahdollisuus saada tietoja ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä. Yleisöllä on koko suunnitteluprosessin ajan mahdollisuus seurata työn kulkua osoitteessa <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntaohjelma/maakuntaohjelma-2022-2025/>.

Palautetta voi toimittaa koko suunnittelutyön ajan yllä olevalta verkkosivulta löytyvän sähköisen palautelomakkeen kautta tai suoraan yhteyshenkilöil-

le. Vastuuhenkilöille jätettävät sähköpostit lähetetään osoitteeseen: ilpo.tapaninen@pohjois-pohjanmaa.fi.

Kuulutus maakuntaohjelmatyön käynnistymisestä julkaistaan lokakuun 2020 aikana sanomalehti Kalevassa, Virallisessa lehdessä sekä liiton virallisella ilmoitustaululla internet-sivuilla <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi>.

Menettelyyn kuuluu julkinen kuuleminen ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta ennen ohjelman hyväksymistä. Nähtäville asettamisesta ilmoitetaan tuolloin. Kaikki nimellisiä esitetyt näkemykset ja mahdollisuudet niiden huomioon ottamiseen käsitellään. Huomioon ottamisesta tehdyt ratkaisut perustellaan.

Maakuntaohjelma 2022–2025 hyväksytään maakuntavaltuustossa marraskuussa 2021. Samalla maakuntavaltuusto ratkaisee ympäristöselostuksen ja siitä esitettyjen mielipiteiden huomioon ottamisen.

Vaikutusten arviointi laaditaan Pohjois-Pohjanmaan liiton viraston toimesta osana maakuntaohjelman muuta valmistelua. Maakuntaohjelman valmistelussa tasa-arvo-osaamisen hyödyntäminen tukee valmistelua ja päätöksentekoa.

Tiedottaminen ja viestinnän linjaukset

Maakuntaohjelmatyön vaiheista, sisällöstä, luonnosten nähtävillä olosta sekä mahdollisuuksista mielipiteen esittämiseen tiedotetaan kulloisenkin tarpeen mukaan ilmoituksilla, kuulutuksilla, tiedotteilla ja artikkeleina sanomalehdissä sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton internet-sivuilla:

<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntaohjelma/maakuntaohjelma-2022-2025/>

Maakuntahallitus johtaa Pohjois-Pohjanmaan liiton viestintää, maakuntajohtaja vastaa käytännössä viestinnästä apunaan viestintäpäällikkö. Liiton viestinnällä tuetaan maakunnan tavoitteiden ja päämäärien saavuttamista. Maakuntaohjelmatyölle 2022–2025 laaditaan oma viestintäsuunnitelma.

Valmistelun sidosryhmäyhteistyö ja viraston sisäinen organisoituminen

Maakuntaohjelma valmistellaan lain mukaisesti laajassa sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyössä. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman laatimisessa korostuu alue-, kunta- ja ilmiölähtöisyys sekä kahdenkeskiset neuvottelut keskeisten sidosryhmien kanssa. Myös oppilaitokset halutaan aiempaa vahvemmin ohjelman valmisteluun mukaan.

Valmistelussa hyödynnetään laajasti olemassa olevia rakenteita, maakuntahallituksen asettamia asiantuntijaryhmiä muiden muassa maakunnallista nuorisovaltuustoa.

Valmistelua tukemaan perustetaan maakuntaliiton vetämä edustuksellinen ryhmä sidosryhmien johdon edustajista. Ohjelmatyössä hyödynnetään liiton oma asiantuntemus optimaalisesti. Liiton virastoon nimettävä vastuuverkosto vastaa maakuntaohjelman sisällön tuottamisesta. Tämä pitää sisällään valittavien kehittämisteemojen vastuuryhmien muodostamisen ja johtamisen erikseen sovittavan työnjaon pohjalta.

Liiton henkilöstöä kuullaan työn eri vaiheissa. Maakuntaohjelma on vakioasiana liiton laajennetun johtoryhmän kokousten asialistalla ohjelman valmistelun aikana.

Maakuntaohjelmatyössä hyödynnetään lokakuun lopussa 2020 valmistuvaa maakuntaohjelman 2018–2021 arviointia ja siinä esitettyjä suosituksia.

Maakuntaohjelman 2022–2025 valmistelu alkaa välittömästi maakuntahallituksen hyväksytyä tämän työsuunnitelman. Maakuntahallitus käsittelee asiakirjoja työn eri vaiheissa. Uudet kuntapäätäjät sitoutetaan valmisteluun keväällä 2021. Kevään 2021 maakuntavaltuuston kokouksessa järjestetään maakuntaohjelmatyöpaja. Myös uusi maakuntavaltuusto sitoutetaan vahvasti mukaan valmisteluun. SOVA-lain mukainen nähtävillä olo tapahtuu syksyllä 2021. Asiakirjat ovat maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä syksyllä 2021.

Tätä työsuunnitelmaa tukeva ja tarkentava vuorovaikutussuunnitelma laaditaan Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuuden askelmerkit -hankkeen puitteissa.

Lisätiedot:

www.pohjois-pohjanmaa.fi/mako

Suunnittelupäällikkö Ilpo Tapaninen, p. 050 301 7546, ilpo.tapaninen@pohjois-pohjanmaa.fi

Ympäristöselostus: maakuntainsinööri Olli Kiviniemi, p. 040 685 4017, olli.kiviniemi@pohjois-pohjanmaa.fi

Vaiheiden aikataulutus (alustava)

Tehtävä	2020				Kuntavaalit 2021											
	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Pohjois-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 laadinta (masu)																
Aineistoanalyysi ja tietotarpeiden tunnistaminen																
MAKO 2018-2021 ulkoinen arviointi		MKH														
Työohjelman (OAS) laadinta																
Maakuntahallitus käynnistää MAKO-työn		MKH														
Tulevaisuuden askelmerkit -hanke tukemaan prosessia ja vuorovaikutusta																
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) täydentyminen																
Kuulutus maakuntasuunnitelma ja – ohjelmatyön käynnistymisestä																
OAS:ia koskeva viranomaisneuvottelu ELY:n kanssa																
Osallistaminen ja vuorovaikutus: työryhmät ja muut sidosryhmät, kahdenkeskiset neuvottelut																
SOVA-arviointi ja ympäristöselostuksen laatiminen																
Workshopit, teemaseminaarit, aluetilaisuudet																
Valmistelun tilannekatsaus maakuntavaltuustolle				MKV												
Maakuntahallituskäsittely								MKH								
Maakuntavaltuuston työpaja										MKV						
Maakuntahallitus käsittelee ensimmäisen luonnoksen										MKH						
Luonnosten asettaminen nähtäville ja lausuntojen pyytäminen													MKH			
Maakuntavaltuuston info													MKV			
Maakuntahallituksen info														MKH		
Ohjelma-asiakirjojen viimeistely																
MKH käsittelee makon ja ympäristöselostuksen esitettäväksi valtuustolle																MKH
Maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittely																MKV
Maakuntaohjelmasta tiedottaminen																